

Una veu que empresona

Text > NÚRIA SURRELL

Tots hem tingut alguna vegada pensaments intrusius, bucles mentals tòxics o malsons angoiants que no ens deixen dormir. Però què passa quan el teu pitjor enemic habita dins el teu cap sense permís? I només el sents tu. I et persegueix, et diu què has de fer, qui has de ser, què has de pensar. Això és el que li passa a la Marí, la protagonista de la nova novel·la homònima de Maria Mercè Roca (Portbou, 1958).

L'obra recorre la vida de la Marí que, des del naixement, té una veu que viu dins del seu cap. La narració es divideix en tres parts. La primera presenta aquesta veu. La segona relata la infància corrent i feliç de la Marí, una nena sensible, amb interès per la fotografia i amb una família que l'estima, però que, a mesura que va creixent, també coneix la cara amarga de la vida. Una mort propera primer, una ruptura amorosa després, i finalment, a la tercera part, amb aquesta esclatxa de dolor, apareix la veu. El seu turment. «Li sembla que la veu li ha vingut de dintre, i sent una angoixa molt fosca al pit.» Com pots viure —o sobreviure— quan tens l'infern dins el cap?

La prosa de Roca és delicada, precisa i depurada. Diu el just i necessari, amb omissions clares però fàcils d'omplir

pel lector. Narrativament, la Marí creix aviat, la seva infància i adolescència passen com fotografies d'episodis i el lector veu una protagonista curiosa (una curiositat que serà clau per descobrir un secret familiar) i amb una sensibilitat especial. I així ho emmiralla l'estil de l'obra: el que preval en la narració són les sensacions de la Marí mentre aquesta passa per l'escola, els anys d'adolescència i els primers amors d'institut. Intel·ligentment, a través del llenguatge l'autora aconsegueix dotar de personalitat aquesta «veu», que pren el rol protagonista, que parla a la Marí i que esdevé un personatge més que irromp en la narració quan vol, amb fluxos de pensaments sense pauses i amb preguntes retòriques i ordres que condicionen les actituds de la protagonista.

La veu l'atrau i l'espanta alhora, com un fantasma que la persegueix. La tortura amb els pitjors escenaris, la menysprea, l'asfíxia, li impedeix fer vida normal, però alhora l'acompanya, li explica coses, li dibuixa la realitat i l'aïlla en el seu propi món. En molts moments de l'obra es fa plausible la soledat de la Marí perquè no entén què li passa i per la por d'explicar-ho, del judici aliè, de ser incompresa. I tot acompanyat d'un tractament mèdic que no l'ajuda, sinó que l'apaga. «Però

Moscou no serien el mateix sense la presència de la seva gent. La descripció de les seves vides, de la seva personalitat, i, per damunt de tot, la transcripció de les converses que Santaaulàlia hi manté, confereixen a tot el volum una gran profunditat antropològica i sociològica. Una mostra d'això és la visita que l'autor fa al Centro Español de Moscou. La trobada amb en Fermín i la Maria Teresa, uns nens de la guerra enviats a Rússia per salvar-los de la tremenda guerra fratricida, és un episodi curt però molt intens. Una trobada que traspua l'indefugible pes del context

històric en el transcurs d'una vida individual.

Nosaltres, per sort, sense cap altre trasbals més enllà de girar pàgina i gaudir sense presses de la prosa amena i captivadora de Santaaulàlia, podem fer certa, gràcies a aquest esplèndid *Un viatge en tren: De Shanghai a Sant Petersburg*, una inscripció calligràfica en xinès que presideix un saló dels nombrosos edificis de la Ciutat Prohibida de Pequín: «La quietud porta molt lluny».

La Magrana

Maria Mercè
Roca
Marí

ROCA, Maria Mercè. *Marí*.
Barcelona: La Magrana, 2023.
160 p.

què li passa? No ho sap. No sap què té. Només sap que alguna cosa en ella ha canviat, no és del tot ella.»

Marí és un llibre que aconsegueix incomodar el lector per tots els pensaments que habiten en la protagonista i que ragen lliurement i sense tabús, però que alhora ens fa posar en la pell d'algú amb una malaltia mental —de la qual mai sabem el nom— i entendre el seu dolor des d'una perspectiva mundana i quotidiana. El llibre és un viatge a través del patiment i la incomprensió i cap a l'autoconeixement de la Marí, per la qual cosa confereix més matisos a les malalties mentals mitjançant una prosa polida, sensible i curosa.

J.N. Santaaulàlia

**Un viatge
en tren**

De Shanghai a Sant Petersburg

SANTAULÀLIA, J. N. *Un viatge en tren: De Shanghai a Sant Petersburg*. Cassà de la Selva: Editorial Gavarres, 2023. 256 p.